

RAJATURVALLISUUSUNIONI RY
GRÄNSSÄKERHETSUNIONEN RF
Ratamestarinkatu 11
00520 HELSINKI

LAUSUNTO

9.4.2013

Sisäasianministeriö
Rajavartio-osasto

LAUSUNTO RAJAVARTIOINTILAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOSTARPEISTA

Rajaturvallisuusunioni täydentää 17.8.2012 antamaansa lausuntoa seuraavasti:

Tehtävät saaristoalueella ja harvaan asutulla alueella

Rajavartiolaitoksen tehtävien säätäminen lailla saaristo- ja syrjäisillä alueilla on kannatettavaa, samoin tarkennukset toimivaltuuksiin, koska se selkeyttäisi nykyistä käytäntöä huomattavasti. Esitetty muutos pelastustoimintaan, sairaankuljetuksiin ja ensihoitoon osallistumisesta, jonka mukaan rajavartiolaitos voisi suorittaa terveydenhuoltolain mukaista ensihoitoa rajavartiolaitoksen resurssien ja tehtävien vaativuuden mukaisesti harvaan asutulla alueella ja saaristossa on kannatettavaa.

Rajavartiolaitoksen virka-apu poliisille

Koska puolustusvoimilla on oikeus antaa sotilaallista virka-apua poliisille silloin kun on kyse terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten estämisestä tai keskeyttämisestä. Kansalaisten turvallisuuden parantamiseksi sekä vasteaikojen lyhentämiseksi kyseisissä tapauksissa on kannatettavaa harkita säätää sama oikeus myös Rajavartiolaitokselle antaa poliisille vastaavaa virka-apua kuin puolustusvoimilla on.

Tekstissä on turhaan rajattu sotilaallinen virka-apu pelkästään merellisiin erityistilanteisiin. Kyseistä toimivaltaa voidaan tarvita myös mantereella esimerkiksi ERTI tehtävissä joten Rajaturvallisuusunioni esittää kyseisen asian huomioimista myös maa-alueelle.

Ampuma-aseen käyttö

Rajaturvallisuusunionin näkemyksen mukaan ampuma-aseen käytöstä tulee päättää yleisjohtaja ilman, että se rajataan tiettyyn koulutusvaatimukseen, koska päätöksentekijän, jolla on riittävä koulutus ja kokemus kenttätoimintaan liittyen, pitää löytyä vuorossa olevasta kenttätoiminnan organisaatiosta. Nykykäytännön mukaan esimerkiksi kokeneet opistoupseerit ja nuoremmat upseerit jotka toimivat yleisjohtajana eivät kyseisellä muutoksella enää saisi päättää yleisjohtajina toimiessaan aseiden käytöstä.

Rajavartiomiehen toimivaltuudet

Viittaus pidättämiseen oikeutettuun virkamieheen ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi vähintään luutnantin arvoiseen rajavartiomieheen, koska pidättämiseen oikeutetun virkamiehen käsite liittyy ensisijaisesti rikostorjuntaan.

Rajaturvallisuusunionin näkemyksen mukaan esitetty muutos ei sellaisenaan ole kannatettava, sillä uusilla Maanpuolustuskorkeakoulusta valmistuneilla luutnanteilla ei ole sellaista kokemusta mitä kyseiset tehtävät edellyttävät, Rajanylityspaikkojen raja- ja merivartijaportaani esimiehet sen sijaan tuntevat olosuhteet ja alaisensa useiden vuosien kokemuksella ja omaavat vankkaa kokemusta häiriötilanteista ja YJT:sta rajanylityspaikoilla.

Rajavartijan peruskurssin suorittaminen

Rajavartijan peruskurssin suorittajien virkaan nimittäminen sekä opintososiaaliset edut ovat parhaillaan selvityksessä. Huomattavaa on, että jos opintososiaalisia etua aiotaan suunnitellusti heikentää, niin halukkuus rajavartijan peruskurssille hakeutumiseen tulee samalla hyvin todennäköisesti vähentymään ja näin ollen riittävän ja laadukkaan henkilöstön rekrytointi tulevaisuudessa samalla vaikeutuu.

Rajavartiolakiin esitetty muutos jossa olisi selkeämmät säännökset peruskurssin opiskeluajasta, opiskeluoikeuden menettämisestä, opiskelun keskeyttämisestä, varoituksesta ja huomautuksesta, koulutuksesta erottamisesta sekä menettelystä edellä mainituissa tilanteissa on kuitenkin kannatettavaa.

RTU on edelleen huolissaan raja- ja merivartijoiden täydennyskoulutuksesta, koska hallintovaliokunnan käsittelyssä olevassa rajavartiolaitoksen selvityksessä rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja soveltamisesta on viimeksi todettu; että ”Rajavartijoiden koulutus koostuu rajavartijan peruskurssista, rajavartijan jatkokurssista sekä mestarikurssista.”

Rajaturvallisuusunioni muistuttaa, että eduskunta edellytti hyväksyessään rajavartiolakia kokevan hallituksen esityksen (HE 42/1998 vp), että hallituksen tulee huolehtia siitä, että kaikille merivartijoille ja rajavartijoille annetaan rajavartiomiehen tehtävien ja niiden asianmukaisen hoitamisen edellyttämä täydennyskoulutus. Käsityksemme mukaan, edellä sanottu täydennyskoulutuksen järjestämisvelvollisuus ei ole rajavartiolaitokselta poistunut vaan päinvastoin yhä vaativammiksi käyvät ydintehtävät edellyttävät yhä ammattitaitoisempaa henkilöstöä ja kehittyvämpää täydennyskoulutusta.

Eduskunnan aikaisemmin edellyttämä täydennyskoulutus on siis poistettu raja- ja merivartijoiden koulutusrakenteesta. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että muilla henkilöstöryhmillä kyseinen täydennyskoulutus on kuitenkin edelleen olemassa, mutta raja- ja merivartijoiden osalta täydennyskoulutus tulee olla jatkossakin keskeinen opintojen osa kansalaisten perusoikeuksien ja virkamiesten oikeusturvan takaamiseksi.

Virkamiehen siirtäminen toiseen virkaan tai tehtävään

Rajaturvallisuus unioni ei näe perusteltuna muuttaa nykyistä siirtokäytäntöä mitenkään KHO:n ratkaisun perusteella, sillä hallituksen esityksestä (HE 6/2005 vp) käy ilmi, että rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuun siirtoon ei tarvitse olla virkamiehen suostumusta, mutta siirto ei toisaalta voi myöskään tarkoittaa muunlaista siirtoa kuin siirtoa "samanlaiseen, samannimiseen tai samantasoiseen virkaan taikka virkahierarkiassa ylempään virkaan.

Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 14 §:stä on pääteltävissä, että siirtymisvelvollisuudella tulee olla tietty tarkoitus ja sen edellytykset on tarkasti säädelty. Siirtymisvelvollisuutta ei tule käyttää siten, että virkaauralla eteneminen vaikeutuu eikä siirtymisvelvollisuudella pitäisi olla rangaistuksenomaista luonnetta.

Siirtojen tulee kohdistua yleisen periaatteen mukaan samantasoiseen tai ylempään virkaan, tätä periaatetta on noudatettava myös valtion uuden palkkausjärjestelmän puitteissa.

Rajavartiolaitoksen palkkausjärjestelmästä tehdyssä tarkentavassa virkaehtosopimuksessa otetaan huomioon siirto alemman vaativuusluokan tehtävään. Jos virkamies siirretään alemman vaativuusluokan tehtävään, hän on oikeutettu sopimuksen 9 §:n 3. kohdan mukaiseen palkkatakoueseen, mikäli hän ei ole itse hakeutunut kyseiseen tehtävään tai hän ei selviydy asianmukaisesti tehtävistään. Sopimuksessa ei ole mainittu siirtämistä alempaan virkaan, koska se ei ole siirtomenettelyn perusteella sallittua.

Siirtymisvelvollisuus rajoittaa huomattavasti siirtymisvelvollisten yksityisyyttä, aiheuttaa erillään asumista, sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia sekä rajoittaa niin yksityis- kuin perhe-elämän suunnittelua. Nykyisessä hallintolaissa halutaan edelleenkin säilyttää rajavartiolaitoksen virkamiehen velvollisuudesta siirtyä toiseen rajavartiolaitoksen virkaan tai tehtävään. Rajavartiolaitoksen virkamiehen siirtäminen toiseen virkaan tai tehtävään tulee pääsääntöisesti edelleen perustua virkamiehen hakeutumiseen avoimeen virkaan tai tehtävään kuten poliisissa, joilla on samanlainen merkitys yhteiskunnan turvallisuusjärjestelmän osana.

Esitetty lisäys 14 §:n 1 momenttiin jolla lisättäisiin siirtymisen perusteeksi myös Rajavartiolaitoksen toiminnallinen tarve suunnata voimavaroja, jotta siirtymisen perusteet kävisivät selkeämmäksi siirtovelvollisille virkamiehille, ei näin ollen ole myöskään kannatettavaa.

Rajaturvallisuusunioni ry

Pääluottamusmies

Juha Masalin

Juha Masalin